

ਖੁਲਾਸਾ ਖੁਤਬਾ ਜੁਮਆ 19.07.2019

ਵੱਲੋਂ : ਨਜ਼ਾਰਤ ਨਸ਼ਰੋ ਇਸ਼ਾਅਤ ਕਾਦੀਆਂ

ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਮਰਤਬਾ ਰਖੱਣ ਵਾਲੇ ਬਦਰੀ ਸਾਹਾਬਾ ਕਰਾਮ ਰਿਜ਼ਵਾਨੁਲੱਹ ਅਲੈਹਿਮ ਅਜਮਾਈਨ ਦੇ ਸਦਗੁਣਾ ਦਾ ਇਮਾਨ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮੋਹ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਜ਼ਿਕਰ

ਸਯੱਦਨਾ ਹਜ਼ਰਤ ਅਮੀਰੁਲ ਮੋਮਿਨੀਨ ਖਲੀਫ਼ਾਤੁਲ ਮਸੀਹ ਖ਼ਾਮਿਸ ਅਯੱਦਾਹੁਲੱਹ ਤਆਲਾ ਬਿ ਨਸਰਿਹਿਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਦੇ ਜੁਮਏ ਦੇ ਖੁਤਬੇ ਦਾ ਸਾਰ ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਨੇ 19 ਜੁਲਾਈ 2019 ਈ. ਨੂੰ ਮਸਜਿਦ ਬੈਤੁਲ ਫ਼ਤੂਹ, ਮੋਰਡਨ (ਬਰਤਾਨੀਆ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ

ਤਸ਼ੱਹੁਦ, ਤਉਜ਼ ਅਤੇ ਸੂਰਤ ਫ਼ਾਤਿਹਾ ਦੀ ਤਲਾਵਤ ਦੇ ਬਾਦ ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਅਯੱਦਾਹੁਲੱਹ ਤਆਲਾ ਬਿ ਨਸਰਿਹਿਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ :

ਅੱਜ ਵੀ ਬਦਰੀ ਸਹਾਬਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਹਿਲੇ ਸਹਾਬੀ ਹਨ ਹਜ਼ਰਤ ਆਮਿਰ ਬਿਨ ਸਲਮਾ । ਇਹਨਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕਬੀਲਾ ਬੱਲੀ ਨਾਲ ਸੀ । ਇਸੇ ਪੱਖੋਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਮਿਰ ਬਿਨ ਸਲਮਾ ਬਲਵੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਹਜ਼ਰਤ ਆਮਿਰ ਅੰਸਾਰ ਦੇ ਮਿਤੱਰ ਸਨ । ਹਜ਼ਰਤ ਆਮਿਰ ਬਿਨ ਸਲਮਾ ਨੂੰ ਬਦਰ ਦੀ ਜੰਗ ਅਤੇ ਉਹਦ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ।

ਦੂਜੇ ਸਹਾਬੀ ਦਾ ਨਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਲੱਹ ਬਿਨ ਸੁਰਾਕਾ ਹੈ । ਆਪਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕੁਰੈਸ਼ ਦੇ ਕਬੀਲਾ ਬਨੂ ਅਦੀ ਨਾਲ ਸੀ ਜੋ ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ ਬਿਨ ਖਤਾਬ ਦਾ ਕਬੀਲਾ ਸੀ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਲੱਹ ਬਿਨ ਸੁਰਾਕਾ ਦੀ ਪੰਜਵੀ ਪੁਸ਼ਤ ਰੇਹਾਨ ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਕੇ ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ ਨਾਲ ਅਤੇ ਦਸਵੀ ਪੁਸ਼ਤ ਤੇ ਪਹੁੰਚਕੇ ਕਾਅਬ ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੇ ਪਹੁੰਚਕੇ ਨਬੀ ਕਰੀਮ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨਾਲ ਸਜਰਾ ਨਸਬ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਲੱਹ ਬਿਨ ਸੁਰਾਕਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਉਮਰੋ ਨਾਲ ਮੱਕੇ ਤੋਂ ਮਦੀਨੇ ਹਿਜਰਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਰਫ਼ਾਅਹ ਬਿਨ ਅਬਦੁਲ ਮੁੰਜ਼ਰ ਦੇ ਘਰ ਪੜ੍ਹਾਅ ਕੀਤਾ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਲੱਹ ਬਿਨ ਸੁਰਾਕਾ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਉਸਮਾਨ ਦੇ ਦੌਰੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਵਿੱਚ 35 ਹਿਜਰੀ ਵਿੱਚ ਵਫ਼ਾਤ ਪਾਈ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਲੱਹ ਬਿਨ ਸੁਰਾਕਾ ਤੋਂ ਰਿਵਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਨਬੀ ਕਰੀਮ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ **تَسْعَرُوا وَلَوْ بِالنَّاءِ** ਕਿ ਸਿਹਰੀ ਕੀਤਾ ਕਰੋ ਭਾਵੇਂ ਪਾਣੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨ ਪੀਤਾ ਜਾਏ, ਅਰਥਾਤ ਸਿਹਰੀ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ।

ਅਗਲੇ ਸਹਾਬੀ ਦਾ ਨਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮਾਲਕ ਬਿਨ ਅਬੂ ਖ਼ੈਲੀ ਹੈ । ਹਜ਼ਰਤ ਮਾਲਕ ਬਿਨ ਅਬੂ ਖ਼ੈਲੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕਬੀਲਾ ਬਨੂ ਅਜਲ ਨਾਲ ਸੀ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਖ਼ੈਲੀ ਆਪਣੇ ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਹਲਾਲ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਲੱਹ ਨਾਲ ਬਦਰ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ । ਹਜ਼ਰਤ ਉਸਮਾਨ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਮਾਲਕ ਬਿਨ ਅਬੂ ਖ਼ੈਲੀ ਦੀ ਵਫ਼ਾਤ ਹੋਈ ਸੀ ।

ਅਗਲੇ ਸਹਾਬੀ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਹਜ਼ਰਤ ਵਾਕਦ ਬਿਨ ਅਬਦੁਲੱਹ । ਇਹਨਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕਬੀਲਾ ਬਨੂ ਤਮੀਮ ਨਾਲ ਸੀ । ਆਪ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂਬਕਰ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਜਤਨਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮ ਕੁਬੂਲ ਕੀਤਾ । ਹਜ਼ਰਤ ਵਾਕਦ ਨੇ ਨਬੀ ਕਰੀਮ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੇ ਦਾਰਿ ਅਰਕਮ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਲਾਮ ਕੁਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ । ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਦਾਰਿ ਅਰਕਮ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹਾ ਵਰਨਣ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੂੰ ਜੱਦ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੱਕੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਜਿੱਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ, ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਆਦਿ ਲਈ ਆਉਣ ਅਤੇ ਬਿਨਾ ਰੋਕ ਟੋਕ ਦੇ ਆਪਣੀ ਸੀਖ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਤੋਂ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ, ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਕ ਘਰ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਹੋਣ ਦਾ ਪੱਖ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ । ਸੋ, ਆਪ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਇਕ ਨਵੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਰਕਮ ਬਿਨ ਅਬੀ ਅਰਕਮ ਦਾ ਮਕਾਨ (ਘਰ) ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਜੋ ਸਫ਼ਾ ਨਾਂ ਦੀ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਦਾਮਨ ਵਿੱਚ ਸੀ । ਇਸ ਦੇ ਬਾਦ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇੱਥੇ ਜਮਾ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਇੱਥੇ ਹੀ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਆਦਿ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਨੂੰ ਸਚਾਈ ਦੀ ਭਾਲ ਸੀ ਜੱਦ ਉਹ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਆਪ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਹੀ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ । ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਹ ਘਰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦਾਰੁਲ ਇਸਲਾਮ ਨਾਲ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ । ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦਾਰੇ ਅਰਕਮ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ । ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਲਿੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਾਰਿ ਅਰਕਮ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਵਿਅਕਤੀ ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ ਸਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਦੇ ਇਸਲਾਮ ਲਿਆਉਣ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਰਾਹਤ ਤੇ ਬਲ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਦਾਰੇ ਅਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਕੇ ਖੁੱਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਏ । ਹਜ਼ਰਤ ਵਾਕਦ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਦੇ ਨਾਲ ਮੱਕੇ ਤੋਂ ਮਦੀਨੇ ਹਿਜ਼ਰਤ ਕੀਤੀ । ਮਦੀਨੇ ਪਹੁੰਚਕੇ ਆਪ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਰਫ਼ਾਅ ਬਿਨ ਅਬਦੁਲ ਮੁਨਜ਼ਰ ਦੇ ਘਰ ਪੜ੍ਹਾਅ ਕੀਤਾ । ਹਜ਼ਰਤ ਵਾਕਦ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ਤ ਕਾਲ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿੱਚ ਵਫ਼ਾਤ ਪਾਈ ।

ਫਿਰ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੈ ਉਹਨਾ ਦਾ ਨਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਨਸਰ ਬਿਨ ਹਾਰਸ ਹੈ । ਆਪ ਅੰਸਾਰ ਦੇ ਕਬੀਲੇ ਓਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਨੂ ਅਬਦ ਬਿਨ ਰਜ਼ਾਕ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ । ਇਹਨਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਹਾਰਸ ਬਿਨ ਅਬਦ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸੋਦਹ ਬਿੰਤ ਸਵਾਦ ਸੀ । ਹਜ਼ਰਤ ਨਸਰ ਬਿਨ ਹਾਰਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਹਾਰਸ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੂੰ ਵੀ ਆਂਹਜ਼ਰ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦਾ ਸਹਾਬੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ । ਹਜ਼ਰਤ ਨਸਰ ਜੰਗੇ ਕਾਦਸੀਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ । 14 ਹਿਜਰੀ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਅਤੇ ਈਰਾਨੀਆਂ ਵਿਜਕਾਰ ਕਾਦਸੀਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਜੰਗ ਲੜੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਿੱਚ ਈਰਾਨੀ ਰਾਜ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ।

ਅਗਲੇ ਸਹਾਬੀ ਦਾ ਨਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮਾਲਕ ਬਿਨ ਉਮਰੋ ਹੈ । ਆਪ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸਲੀਮ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਬਨੂ ਹਜ਼ਰ ਨਾਲ ਸੀ । ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਉਮਰੋ ਬਿਨ ਸਮੇਦ ਸੀ । ਮਾਲਕ ਆਪਣੇ ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਸਕਫ਼ ਬਿਨ ਉਮਰੋ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮਦਲਜ਼ ਬਿਨ ਉਮਰੋ ਦੇ ਨਾਲ ਜੰਗੇ ਬਦਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ । 12 ਹਿਜਰੀ ਵਿੱਚ ਯਮਾਮਾ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ।

ਫਿਰ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਸਹਾਬੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੈ ਉਹਨਾ ਦਾ ਨਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਨੋਮਾਨ ਹੈ ਬਿਨ ਅਸਰ ਹੈ । ਆਪ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਅੰਸਾਰ ਦੇ ਕਬੀਲੇ ਬੱਲੀ ਨਾਲ ਸੀ । ਹਜ਼ਰਤ ਨੋਮਾਨ ਬਿਨ ਅਸਰ ਬੈਅਤ ਉਕਬਾ ਅਤੇ ਬਦਰ ਦੀ ਜੰਗ, ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਰਸੂਲੇ ਕਰੀਮ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ । ਇਹਨਾ ਦੀ ਸਹੀਦੀ ਯਮਾਮਾ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ।

ਫਿਰ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਸਹਾਬੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੈ ਉਹਨਾ ਦਾ ਨਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਅਵੀਮ ਬਿਨ ਸਾਦਹ ਹੈ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਵੀਮ ਬਿਨ ਸਾਦਹ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕਬੀਲਾ ਓਸ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਾ ਬਨੂ ਉਮਰੋ ਬਿਨ ਔਫ਼ ਨਾਲ ਸੀ । ਆਪ ਬੈਅਤੇ ਉਕਬਾ ਉਲਾ ਅਤੇ ਸਾਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ । ਸੀਰਤ ਖ਼ਾਤਮਨੱਬੀਯੀਨ ਵਿੱਚ ਲਿੱਖਿਆ ਹੈ ਬੈਅਤੇ ਉਕਬਾ ਉਲਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਦੀਨੇ ਦੇ ਅੰਸਾਰ ਦਾ ਇਕ ਜਥਾ ਨਬੀ ਕਰੀਮ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਉੱਪਰ ਇਮਾਨ ਲਿਆਇਆ ਸੀ, ਉਹਨਾ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਅਵੀਮ ਬਿਨ ਸਾਦਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਲੱਹ ਬਿਨ ਜੁਬੈਰ ਰਿਵਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੂੰ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਅਵੀਮ ਬਿਨ ਸਾਦਹ ਰੱਬ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨ੍ਹਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਬੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜੰਗ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ । ਇਕ ਰਿਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜੱਦ ਇਹ ਆਇਤ ਨਾਜ਼ਲ ਹੋਈ ਕਿ **فِيءِرْجَالِ الْمُجْبُوۡنِ اَنْ يَّتَظَهَّرُوۡا ۗ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِيۡنَ** ਤਾਂ ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅਵੀਮ ਬਿਨ ਸਾਦਹ ਜੋ ਕਿੰਨ੍ਹਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਬੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ ।

ਹਜ਼ਰਤ ਅਵੀਮ ਬਿਨ ਸਾਦਹ ਬਦਰ, ਉਹਦ ਤੇ ਖੰਦਕ ਸਣੇ ਸਾਰੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹਮੱਦ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ । ਆਸਮ ਬਿਨ ਸਵੀਦ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਵੀਮ ਬਿਨ ਸਾਦਹ ਦੀ ਬੇਟੀ ਉਬੈਦਹ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ ਬਿਨ ਖ਼ਤਾਬ ਜੱਦ ਅਵੀਮ ਬਿਨ ਸਾਦਹ ਦੀ ਕਬਰ ਉੱਪਰ ਖੜੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸਾਹਿਬੇ ਕਬਰ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ । ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਝੰਡਾ ਗੱਡਿਆ ਗਿਆ ਅਵੀਮ ਉਸਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਰਹੇ ਸਨ । ਉਹਦ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਹਾਰਸ ਬਿਨ ਸਵੀਦ ਨੇ ਮਜ਼ਜ਼ਰ ਬਿਨ ਜ਼ਯਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ । ਹਜ਼ਰਤ ਮਜ਼ਜ਼ਰ ਬਿਨ ਜ਼ਯਾਦ ਨੇ ਜਹਾਲਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹਾਰਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਵੀਦ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ । ਜੱਦ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹਮੱਦ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਮਦੀਨੇ ਆਏ ਤਾਂ ਹਾਰਸ ਅਤੇ ਮਜ਼ਜ਼ਰ ਦੋਵੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਗਏ ਪਰ ਹਾਰਸ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਜ਼ਜ਼ਰ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਰਹੇ । ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਦ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਮੌਕਾ ਪਾਕੇ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਇਸ ਤੋਂ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਵੀਮ ਬਿਨ ਸਾਦਹ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਰਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ ।

ਹਜ਼ਰਤ ਅਵੀਮ ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਫ਼ੌਤੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ।

ਅਗਲੇ ਸਹਾਬੀ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੈ ਉਹਨਾ ਦਾ ਨਾਂ ਨੋਮਾਨ ਬਿਨ ਸਨਾਨ ਹੈ । ਆਪ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਅੰਸਾਰ ਦੇ ਕਬੀਲਾ ਖਜ਼ਰਜ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਨੂ ਨੋਮਾਨ ਨਾਲ ਸੀ । ਹਜ਼ਰਤ ਨੋਮਾਨ ਬਿਨ ਸਨਾਨ ਨੂੰ ਬਦਰ ਤੇ ਉਹਦ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ।

ਅਗਲੇ ਸਹਾਬੀ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੈ ਉਹਨਾ ਦਾ ਨਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਅੰਤਰਹ ਮੋਲਾ ਸਲੀਮ ਹੈ । ਹਜ਼ਰਤ ਅੰਤਰਹ ਮੋਲਾ ਸਲੀਮ ਬਦਰ ਤੇ ਉਹਦ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ । ਉਹਦ ਦੀ ਜੰਗ ਦੇ ਦਿਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਜੱਦਕਿ ਇਕ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹਜ਼ਰਤ ਅੰਤਰਹ ਦੀ ਵਫ਼ਾਤ ਜੰਗੇ ਸਫ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ 37 ਹਿਜਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ।

ਫਿਰ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਸਹਾਬੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਨੋਮਾਨ ਬਿਨ ਅਬਦ ਉਮਰੋ ਹੈ । ਆਪ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਅੰਸਾਰ ਦੇ ਕਬੀਲੇ ਖਜ਼ਰਜ ਦੀ ਸ਼ਾਖ਼ਾ ਬਨੂ ਦੀਨਾਰ ਬਿਨ ਨਜਾਰ ਨਾਲ ਸੀ । ਹਜ਼ਰਤ ਨੋਮਾਨ ਬਿਨ ਅਬਦ ਉਮਰੋ ਬਦਰ ਤੇ ਉਹਦ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ । ਹਜ਼ਰਤ ਨੋਮਾਨ ਬਿਨ ਅਬਦ ਉਮਰੋ ਨੂੰ ਉਹਦ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸਹੀਦੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ । ਹਜ਼ਰਤ ਨੋਮਾਨ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਜ਼ਹਾਕ ਦਾ ਇਕ ਤੀਜਾ ਭਰਾ ਵੀ ਸੀ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਦਾ ਨਾਂ ਕਤਬਾ ਸੀ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਆਂਹਜ਼ੂਰ ਸਲਲਾਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦਾ ਸਹਾਬੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਸੀ । ਬਈਰੇ ਮਊਨਾ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਕਤਬਾ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹੋਈ ਸੀ । ਮੁਹੱਮਦ ਬਿਨ ਸਅਦ ਬਿਨ ਅਬੀ ਵਕਾਸ ਤੋਂ ਰਿਵਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਬਨੂ ਦੀਨਾਰ ਦੀ ਇਕ ਇਸਤਰੀ ਲਾਗੇ ਲੰਘੇ ਜਿਸਦਾ ਪਤੀ ਤੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹਦ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ । ਜੱਦ ਇਹਨਾ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਇਸ ਇਸਤਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇ ਫ਼ਲਾਣੇ ਦੀ ਮਾਂ ਆਪ ਠੀਕ ਹਨ ਅਤੇ ਅਲਹਮਦੁਲਿਲੱਹ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਤੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂਨੂੰ ਦਿਖਾਓ ਮੈਂ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ । ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਰਸੂਲੇ ਕਰੀਮ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ । ਉਸ ਨੇ ਆਂਹਜ਼ੂਰ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਹਰ ਮੁਸੀਬਤ ਆਪ ਦੇ ਬਾਦ ਮਮੂਲੀ ਹੈ ।

ਇਕ ਰਿਵਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਵੀ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਮੈਰਾ ਬਿੰਤ ਕੈਸ ਸੀ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਨੋਮਾਨ ਬਿਨ ਅਬਦ ਉਮਰੋ ਆਪ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ ।

ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਸਲਿਹ ਮੋਊਦ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੇ ਇਕ ਮੌਕੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਹ ਮਿਸਾਲ ਮੈਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਵਰਨਣ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹਾਂ ਜੋ ਇਸ ਕਾਬਲ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਈ ਜਾਏ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਏ । ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਸਲਿਹ ਮੋਊਦ ਰਜ਼ੀ ਅਲੈਹਿ ਅਨਹੁ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਉਧਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਦੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਉਧਾਰਣ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ । ਅਤੇ ਦੱਸੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਨ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ *وَمِنْهُمْ مَّنْ قَطِي نَجَبَةً* ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਹੜੀ ਕੌਮ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ? ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਸਲਿਹ ਮੋਊਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਮੈਂ ਜੱਦ ਇਸ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ

ਪਵਿੱਤਰ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਦਾਮਨ ਨੂੰ ਛੂਹਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਅਖੌਂ ਨਾਲ ਲਗਾ ਲਵਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮਹਿਬੂਬ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਇਕ ਅਦੁੱਤੀ ਉਧਾਰਣ ਛੱਡੀ ਹੈ ।

ਫਿਰ ਆਪ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲਾਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਹਾਬਾ ਦੇ ਮਨਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਅਥਾਹ ਪ੍ਰੇਮ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾ ਦੇ ਟਾਕਰੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਉਕਾ ਹੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇਵਲ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੀ ਕਿ ਆਪ ਰੱਬ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਹਨ । ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲਾਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੀ ਕਿ ਆਪ ਸਲਲਾਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਰੱਬ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਹਨ । ਫਿਰ ਆਪ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਰੱਬ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੱਮਦ ਸਲਲਾਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਆਪ ਦੇ ਸਹਾਬਾ ਆਪ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਫਿਰ ਇਸ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵੀ ਵਰਨਣ ਕੀਤੀ ਆਪਣੇ । ਫਿਰ ਇਹ ਆਪ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਸੀ ਜੋ ਰੱਬ ਨੇ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲਾਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਬਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਉਹ ਰੱਬ ਨੂੰ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਉੱਪਰ ਪ੍ਰਾਥਮਕਤਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹੋ ਤੌਹੀਦ (ਇਖ ਈਸ਼ਵਰਵਾਦ) ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਹਰ ਥਾਂ ਗ਼ਾਲਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ । ਰੱਬ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨ ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਨ ਪਤਨੀਆਂ ਦੀ ਨ ਹੀ ਪਤੀਆਂ ਦੀ । ਉਹਨਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਵਲ ਇਕ ਹੀ ਚਰੀਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਉਹਨਾ ਦਾ ਰੱਬ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜੇਏ । ਇਸੇ ਲਈ ਰੱਬ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁਮ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤਾ । ਪਰ ਆਪ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਨ ਰਹੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਮਾਨਸਕ ਹੈ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਤੌਹੀਦ ਦੇ ਕਾਇਲ ਹਾਂ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਰਸੂਲੇ ਕਰੀਮ ਸਲਲਾਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਹਿਲੱਣ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ । ਰਸੂਲੇ ਕਰੀਮ ਸਲਲਾਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਤਾਰਾਂ ਹਿਲਦੀਆਂ ਹਨ । ਸ਼ੀਯਾ ਸੁੰਨੀ ਸਾਰੇ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲਾਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਅਤੇ ਆਪ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਰੱਬ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਨਹੀਂ ਹਿਲਦੀਆਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲਾਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਜਿਹੀ ਨੇਮਤ ਸਾਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ । ਸੋ, ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਜੋਸ਼ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਕੀਕੀ ਤਰੱਕੀ ਰੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਹੀ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇਗੀ । ਤੌਹੀਦ ਉੱਪਰ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਹੀ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇਗੀ । ਸੋ, ਇਹ ਹੈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਉਸੂਲ ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੇਤੇ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਅਲੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਰੱਬ ਅਤੇ ਰਸੂਲ ਦਾ ਹਕੀਕੀ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਜੋਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ ।

ਹਜ਼ੂਰਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਹੁਣ ਮੈਂ ਕੁਝ ਮਰਹੂਮੀਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਇਹਨਾ ਦਾ ਨਮਾਜ਼ ਜਨਾਜ਼ਾਹ ਵੀ ਪੜ੍ਹਵਾਂਗਾ । ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਮੁਕਰੱਮ ਮੌਦੂਦ ਅਹਮਦ ਖਾਨ ਸਾਹਬ ਅਮੀਰ ਜਮਾਤ ਕਰਾਰੀ ਦਾ ਜੋ ਮੁਕਰੱਮ ਨਵਾਬ ਮਸਊਦ ਅਹਮਦ ਖਾਨ ਸਾਹਬ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ । 14 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ 78 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾ ਦੀ ਵਫ਼ਾਤ ਹੋਈ ਹੈ انا لله وانا اليه راجعون । 12 ਅਪ੍ਰੈਲ 1941 ਈ. ਵਿੱਚ ਕਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕਰੱਮ

ਮਸਊਦ ਅਹਮਦ ਖਾਨ ਸਾਹਬ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੀ ਤਯੋਬਾ ਸਦੀਕਾ ਸਾਹਿਬਾ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ । ਹਜ਼ਰਤ ਨਵਾਬ ਮੁਬਾਰਕਾ ਬੇਗਮ ਸਾਹਿਬਾ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਨਵਾਬ ਮੁਹੱਦ ਅਲੀ ਖਾਨ ਸਾਹਬ ਦੇ ਪੋਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਡਾਕਟਰ ਮੀਰ ਮੁਹੱਦ ਇਸਮਾਈਲ ਸਾਹਬ ਦੇ ਨਵਾਸੇ ਸਨ । ਆਪਣੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਇਕ ਪੁੱਤਰੀ ਯਾਦਗਾਰ ਛੱਡੇ ਹਨ । ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਦਾ ਸੁਭਾਉ, ਖੁਸ਼ਅਖਲਾਕ, ਹਮਦਰਦ ਤੇ ਮਿਹਰਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ । ਇਹਨਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਲਕੀਨ ਕਰਦੇ ਕਿ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵਾਰ ਤੁਸੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਖਲੀਫ਼ਾ ਸਾਹਬ ਨੂੰ ਪਤਰ ਲਿਖਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ । ਇਹਨਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹਨ ਕਿ ਚੰਦਿਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਪਾਬੰਦ ਸਨ । ਇਹਨਾ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹਨ ਕਿ ਅਬਾ ਨੇ ਅਲੱਹ ਉੱਪਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਖਿਲਾਫ਼ਤ ਨਾਲ ਅਖਲਾਸ ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਖਲੀਫ਼ਾ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਉਧਾਰਣ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਪਰ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਤਲਕੀਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ।

ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਜੱਦ ਮੈਂ ਨਾਜ਼ਿਰ ਆਲਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਉਹਨਾ ਨੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦਾ ਸੁਲੂਕ ਕੀਤਾ । ਅਲੱਹ ਤਆਲਾ ਉਹਨਾ ਦਾ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਤੇ ਰਹਿਮਤ ਦਾ ਸੁਲੂਕ ਫ਼ਰਮਾਏ । ਉਹਨਾ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹਨਾ ਦੀਆਂ ਨੇਕੀਆਂ ਅਰੰਭ ਰਖੱਣ ਦਾ ਸੰਜੋਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ ।

ਦੂਜਾ ਨਮਾਜ਼ ਜਨਾਜ਼ਾਹ ਜੋ ਹੈ ਉਹ ਖਲੀਫ਼ਾ ਅਬਦੁਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਸਾਹਿਬ ਨਾਇਬ ਅਮੀਰ ਜਮਾਤ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਹੈ ਜੋ 9 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਦਿਲ ਧੜਕਨ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰਕੇ 84 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਵਫ਼ਾਤ ਪਾ ਗਏ ਹਨ । اللهم اني اليه راجعون ਅਤਿਅੰਤ ਮਿਲਨਸਾਰ, ਹਰਦਿਲ ਅਜ਼ੀਜ਼, ਹਸਮੁੱਖ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਰਾਏ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇਕ ਤੇ ਵਫ਼ਦਾਰ ਮਨੁੱਖ ਸਨ । ਸਵਾਸਥ ਦੇ ਖ਼ਰਾਬ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕਰਤਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਸਾਹ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਹਿਮੱਤ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਖਿਲਾਫ਼ਤ ਨਾਲ ਡੂੰਘਾ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਆਸਥਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸੀ । ਰੱਬ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਮੁਸੀ ਸਨ । ਅਲੱਹ ਤਆਲਾ ਉਹਨਾ ਨਾਲ ਵੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਤੇ ਰਹਿਮ ਦਾ ਵਰਤਾਉ ਫ਼ਰਮਾਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਬਰ ਤੇ ਹੌਸਲਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾ ਦੀਆਂ ਨੇਕੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰਖੱਣ ਦਾ ਸੰਜੋਗ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ ।

★★★★ ਖ਼ੁਤਬਾ ਸਾਨੀਆ ★★★★★

Khulasa Khutba Jumma 19.07.2019

Delivered By : Hadhrat Khalifatul Masih Vth (atba)

Summarized by : Majlis Ansarullah Bharat

Translated by : Shamshad Ahmad Eden, from Punjabi Desk

From : Nazarat Nashr-o-Isha'at Qadian-143516, Distt. Gurdaspur, Punjab (INDIA)

Toll Free Shoba Noorul Islam-1800-3010-2131